

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum credere ea ad quæ ratio naturalis peruenire potest sit
necessarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

QV AEST. II.

ARTIC. III.

sumptum de immediatis intelligi, & immediatum ordinem inter illa non esse exigendum, his secundum adiutum. Sic enim omnes inferiores spheras ad primum inobile aquam ad 1 unam, & terram ad celeste corpus immediatum ordinem habere oportundum est; quibus multum differunt. Et similiter natura rationis ut parax est ipsius boni viventibus, sed in solo Deo est, immediatum ordinem habet a universalitate sensibili principio.

fectionem non sufficit cognitio naturalis, sed requiritur quædam supernaturalis, ut supra dictum est.

Ab s e c v n d u m dicendum, quod sicut homō per na-
turale lumen intellectus assen-
tit principis: ita homo uiiruo-
fus per habitum fidei habet re-
ctum iudicium de his, quæ con-
ueniunt illi virtuti. Et hoc mo-
do etiam per lumen fidei diui-
nitatis infusum homini; homo
assentit his, quæ sunt fidei, non
autem contrariis. Et ideo nihil
periculi, uel damnationis inest
his, qui sunt in Christo Iesu, ab
ipso illuminati per fidem.

AD TERTIVM dicendū, quod inuisibilis Deitatis modo, quantum ad plura, percipit fides, quam ratio naturalis ex creaturis in Deum procedens. Vnde dicitur Eccl. 3. Plurima super sensum hominis ostensa sunt tibi.

A R T I C U L V S I I I I .
*Virum credere ea, que ratione
naturali probari posseunt,
sit necessarium.*

ARTICVLVS IIII.

AD Q Y A R T V M sic proce-
ditur. Videtur quod ea,
que ratione naturali phari pos-
sunt, non sit necessarium crede-
re. In operibus enim Dei nihil
superfluum inuenitur, multo
minus quam in operibus nature-
re; sed ad id, quod per vnum po-
test fieri, superflue apponitur a-
liud. ergo ea, quae per naturale
rationem cognosci possunt, su-
perflua sunt. Nam etiam de illis
proprietatibus, quae per naturale
rationem cognoscuntur, non solum
in operibus Dei, sed etiam in opere
humani, ut in operibus Dei, non
sunt nisi per naturale rationem
cognoscendi. Quia nam etiam
in operibus Dei, non solum
ratione naturali, sed etiam ratione
divina, ut videtur, possunt
cognoscendi.

K¶ In eodem ar. 3. scito, quod id factum tantus est diuinus amor et
ga vniuersum, vt non lusceret Deo communicare se per naturales
participationes, creando vniuersum ex tali effidente participationibus
confititum, quo diuina bonitas naturaliter part
cipabilis secundum utrumque ratione et creaturae erat. Sed cum vide
re Deum, fruieque aperiens Deo, soli diuina natura naturale sit, &
esse possit: ac per hoc creare, & creabilem naturam non poterant
naturali participatione habere diuinam visionem, ac perfectam
fruitionem, communicari per gratiam, quo icommunicabili
le erat per naturam, & effectus omnes intellectuales, & rationales
creatures habiles ad diuinam visionem, & fruitionem ex
hoc ipso, quod ordinavit eas, vt essent diuinae nature confor
tes per gratiam, & ad id, quod sibi Deo naturale est. videre
Deum, & frui Deo, peruenire possunt. Et quia peruenire ad ui
sionem huiusmodi propriis actibus non possumus, nisi con
sequenter aucti fuerimus diuinum dicatu, qui fit docendo, ut in
litera dicitur deo oportet credere Deo docent nos ea, quae vi
suri sumus, quae preparari suis electis. Vbi pater primo, quo
modo in natura rationali invenimus vltra id, quod est ei natura
perfectionis supernaturalem secundum motum superioris, hoc

est, diuinæ naturæ per gratiam. Patet secundum deum
ad hoc allata fuerit ab authore in litera argumentis
nibus naturalibus creaturam, quæ ab eis de
cessaria appareat. Patet tertio, quæm illud ex
bus creaturis, qd. & cœlant supernaturalia, &
perflui esset per fidem accipere.
¶ 2 Præt. Ea necesse est credere,
de quibus est fides: sed non è de
eodem scientia & fides, ut supra
habituunt est. Cum ergo scientia
sit de omnibus illis, que natura
li ratione cognoscî possunt, ui-
detur, quod non oporteat credere
re ea, que per naturalem rationem
probantur.
¶ 3 Præt. Omnia scibilia uiden-
tur esse unius rationis. si ergo
quædam corum proponuntur
homini ut credenda, pari rōne
omnia huiusmodi necesse esset
credere: hoc autem est falsum,
non ergo ea, que per naturalen
rationem cognoscî possunt, ne-
cessere est credere.

S E D C O N T R A est, quia ne
cessitatem credere
est Deum credere esse v-
num, & incorporeum, quia na-
turali ratione a Philosophis pro-
bantur.

R E S P O N. Dicendum, quod necessarium est homini accipere per modum fidei non soli ea, quae sunt iuxta rationem, sed et ea, quae per rationem cognosci possunt. Et hoc propter tria. Primum quidem, ut citius homo ad veritatem diuinam cognitione perueniat. Scientia enim, ad quam pertinet probare Deum esse, & alla huiusmodi de Deo, ultimo hominibus addiscenda proponit, presuppositis multis aliis scientiis. Et sic non nisi post multa pugnitione uite sua, homo ad Deum cognitionem perueniret. Secundum, ut cognitione Dei sit communior. Multi enim in studio scie proficiunt, non posseunt, neque propter

habetudinē ingenii, uel propter
quāmuis non cum evidētia nostrā circa pā-
bile, sicut facit habitus principiorū. Et pro-
matur ex parte nostrī, contingit fluctuare vī-
nem habitus fidei.

Super questionis secunda articulo
quartum.

In articulo 4. nota Noutice, quod postquam mon-
necessarium esse credere particulariter, conser-
bat sit necesse credere talia, puta, scholasticis
plicite &c. ut in sequentibus fit.

In respondone ad primum cunctem queri articulo
Nouticorum occurrit quia Deus, vel natura determina-
re in necessariis naturalibus, sive vera et per se simili-
tudine dicitur, & in inequivocabiliter rationis natura, non
in generi ad cognitionem diuinorum esse naturam
sunt. Si enim non sufficit, contra quod defensio nunc
ad hoc dicitur, quod ratio naturalis ad naturam
di sufficit, & non sufficit humano genitum, adven-
rando humanum genus. Si enim fit de modo deven-
tum secundum singulos homines, confitetur quod non
sufficit ad humum modum, ut patet in multis inscriptis
& propter multas occupationes rationis.

A se Secundū ut Dei, uel in Deo, uel ad Deum, & huiusmodi. Si loquarū de itis secundū se, sic nec ad fidei obiectum, nec ad beatitudinis obiectum spectant, quoniam Deus utriusque est obiectum formale, & materiale, ut in primo articulo dīcū fuit. Si uero loquimur de itis, ut sunt Dei, sic cadunt sub obie-

cō, & actū beatifico, & similiiter obiectō, & actū fidei.

li. i. c. 24. 35.

& 3d. tom 4.

Quoniam enim fol-

Deus uetus beatus

faciat, ipse tamen ui-

fus non iolum abso-

lute, sed ut huius,

uel illius ratio magis

beatus, non propter il-

la alia nūta, ut Augu-

stinus dicit in quinto

Confeſſionum,

sed propter Deum

magis uisum. Sic er-

go dicendum est, q̄

beatificum obiectū,

& fidei, idem est, &

q̄d in Verbo vide

bimus ueritatem in

carnationis, & arti-

culorum fidei. Et cū

Scotus in 4. dīcīt.

10. q. 9. contra hac

arguere uideatur q. 9.

beatus nō distingui-

tur a non beato, nisi

uidendo obiectum

beatificum, ut est ob-

iectum beatificum,

& ea qua includun-

tur in ipso, ut est ob-

iectum beatificum,

facile responderetur,

Quod ueritas articu-

lorum fidei claudi-

tur in obiecto beatifi-

cō, quoniam clau-

ditur in Deo, ut su-

pernaturalium (de

quibus est fides) cau-

fa & ratione, sicutue

ritas naturalium, de

quibus est scientia,

clauditur in Deo, ut su-

naturalium causa, &

ratione. Et p̄terea,

sicut ad fidem non

speciatib⁹ his specie-

bus esse corpus

Christi, sed sub spe-

cibus rite confera-

tis: ita etiam ad actū

beatificum speciat⁹

ut re corpus Christi

est in speciebus

rite conferatis: Et

similiter gratiam co-

ferri per sacramē-

ta dispositis:

sed hæ sunt

extra pre-

ſens

propofitum, pro-

pter Scotia-

men uer-

ba di-

ctia.

p. 2. q. 60. 22.

5.

B 2   q. Su-

de genere humano secundū ipsius communitatē, sic dicen-

dūt, quod ratio naturalis sufficiat ad hanc. Diuīributum q̄p-

erat huius contemplationē sapientiae, illi ad agriculturā,

ali ad alia finitū cōque ut humano generi ratio sufficiat ad

hoc, quod sapientia, ceteraque adīnt, quoniam non omnia fin-

alias occupationes, & necessita-

tes temporales uita, uel etiam p-

ropter temporē addicēdi, q̄ omi-

nino a Dei cognitione fraudarē-

tur, n̄i proponerent eis diuīna-

per modum fidei. Tertio mo-

do, propter certitudinem. Ratio

enī humana in rebus diuīnis

est multum deficiens, cuius si-

gnum est, quia Philoſophi de re-

bus humanis naturali inuestiga-

tionē perscrutantes in multis er-

raverunt, & sibi ipsiſis contraria

ſeruentur, ut ergo effet indubita-

ta, & certa cognitione apud homi-

nes de Deo, oportuit quod diuīna

eis per modum fidei traderē-

tur, quasi a Deo dicta, qui mēti-

ri non potest.

A D P R I M U M ergo dicēdū,

q̄ inuestigatio naturalis rationis

non sufficit humano generi ad

cognitionem diuīnorū, et q̄

ratione ostendit possum: & idcō

nō est superflū, ut talia credat.

A D S E C U N D U M dicēdū,

q̄ de eodem non pōtēſſe ſcīentia,

& fides apud cūndē: ſed id qd̄

est ab uno ſcītū, pōt̄ ab alio

credītū, ut ſupra* dīctū eſt.

A D T E R T I U M dicēdū,

q̄ ſi q̄ ſi ſcībilis conueniant in ſcī-

entie, non tñ conuenientur in hoc, q̄ ſcībilis ordinant ad

beatitudinem: & iō nō ſcībilis

omnīa p̄ponuntur, ut credēdā.

A R T I C U L U S . V.

Vtrum homo teneatū ad credē-

dū aliquid explicatē.

A D Q U I V I T U M ſic p̄cedi-

atur. Videtur, quod nō te-

neatū homo ad credēdū ali-

quid explicite. Nullus enim tene-

trat id, quod nō eſt in poſte-

ſtate: ſed credere aliquid explici-

te, non eſt in hominiſ potestate.

Dicitur enim Roman. i. o. Quo-

modo credent in illū, quem

non audiuntur: quo modo au-

dient sine p̄dācante? quo modo

autem p̄dācabit n̄i mit-

tantur: ergo credere aliquid ex-

plicite homo non teneatū.

P 2 Præterea. Sicut per fidem

ordinamur in Deum, ita etiam

per charitatem: ſed ad ſeruandū

præcepta charitatis homo non

teneatū, ſed ſufficit ſola p̄p̄arā-

to animi, ſic ūpatēn illo præ-

cepto Domini, quod ponit Mat-

th. 5. Si quis percuſſerit te in una